

## จังหวัดกาญจนบุรี

แบบบันทึกข้อมูล รากวัฒนธรรม อาหาร

### ระดับการคัดสรร

อำเภอ

### 1. ชื่ออาหาร

ชื่อหลัก : น้ำพริกมะสัง

ชื่ออื่นๆ เช่น ชื่อภาษาถิ่น (ถ้ามี):

### 2. แหล่ง

ชุมชน - อำเภอ บ่อพลอย ตำบล หนองกุ่ม

### 3. ประเภทอาหาร

3.1 หมวดหมู่ อาหารพื้นถิ่น

3.2 ลักษณะ คาว

### 4. ความเป็นมา (ภูมิหลัง/ความเชื่อ) /อัตลักษณ์ (ที่โดดเด่น) /ความสำคัญและคุณค่าทางสังคมและทางจิตใจที่มีในวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชน นั้นๆ

ความเป็นมา (ภูมิหลัง/ความเชื่อ)

หมู่บ้านทุ่งมะสัง ไม่มีหลักฐานแน่นอนว่า ตั้งขึ้นในปีพ.ศ.ใดแน่ (คาดการณ์ว่า ประมาณ ๑๕๐ - ๑๓๐ ปี น่าจะอยู่ช่วงปีต้น ๆ ของรัชกาลที่ ๕ ) เพราะคนผู้เฒ่าผู้แก่รุ่นแรก ๆ โน้นก็ล้มหายตายจากไปหมดแล้ว แต่ก็ยังอาศัยคนผู้สูงอายุยังมีอยู่ปัจจุบันที่เล่าต่อ ๆ กันมาเกี่ยวกับเรื่องราวของบรรพบุรุษว่าย้ายถิ่นฐานมาจากไหน ด้วยเหตุใดจึงย้ายมาตั้งรกรากอยู่ ณ ที่นี้ และยังกระจายไปสู่ที่อื่น ๆ อีก จะขอนำมากล่าวเล่าความดังต่อไปนี้ ผู้สูงอายุ (หลวงพ่อกลิ้ม อิมวงศ์ นายเจียก เหมือนคล้าย) เล่าความหลังบรรพบุรุษให้ฟังได้เพียงช่วงสุดท้ายที่คนละว่า ย้ายมาอยู่บ้าน ทุ่งมะสังนี้ ย้อนไปเพียงที่เดียว คือ ย้ายมาจากบ้านหนองอีเป็ด อำเภอศรีสวัสดิ์ ด้วยสาเหตุว่าที่บ้านเดิมนั้นอยู่ลึกเกินไป เป็นการยากต่อการเข้าไปสำรวจตรวจตราของทางราชการ ผู้ปกครองกาญจนบุรีจึงมีคำสั่งให้ย้ายมาอยู่ใกล้กาญจนบุรีเข้ามาอีก เพราะพื้นที่ดินก็ยังคงกว้างใหญ่ไพศาล ชาวละว้าหนองอีเป็ดก็เลยอพยพเข้ามาใกล้เมืองกาญจนบุรี ส่วนหนึ่งก็หยุดสร้างบ้านอยู่ที่ บ้านวังดั่ง ตำบลวังดั่ง อำเภอเมือง ใกล้กับกาญจนบุรีเก่า กลุ่มที่เหลือเดินทางย้อนขึ้นเหนือมาทางอำเภอบ่อพลอย ส่วนหนึ่งมาปักหลักอยู่ที่ บ้านทุ่งมะสัง อีกส่วนเดินทางต่อไปยัง บ้านเสาหงส์ อำเภอบ่อพลอย สองหมู่บ้านนี้ห่างกัน ๑๑ กิโลเมตร เข้าใจว่าหมู่บ้านใกล้เคียงกันน่าจะเป็นคนละว่ากลุ่มนี้เช่นกันที่มาตั้งเป็น หมู่บ้านกันในช่วงเวลาที่ต้องตัดป่าถางพง เช่น หมู่บ้านหนองกระทุ่ม บ้านท่าว่า บ้านหนองแดง บ้านหนองกุ่ม บ้านสะเดารำ ถ้ามีฉะนั้นหมู่บ้านใกล้เคียงเหล่านี้บางหมู่ อาจจะตั้งขึ้นที่หลัง จากการย้ายถิ่นเข้ามาของคนจากท้องที่อื่น ๆ เชื้อสายเผ่าคนจึงไม่ใช่ละว้า เมื่อมาอยู่ใกล้กันก็ผสมกับชาวละว้า ๆ ที่ได้กับคนไทยกลุ่มอื่น ก็เลยมีสำเนียงพูดเหมือนกลุ่มอื่น ๆ ไป หรือนานเข้า

สมาคมกับคนอื่น ๆ สำเนียงพูด และภาษาพูดของพวกเขาละว่าเดิมก็คลายออกไป ภาษา ค่อย ๆ หมดไป จนกระทั่งว่า สำเนียงพูดก็ถูกสำเนียงท้องถิ่นกลืนจนเกือบหมดแล้ว ณ ปัจจุบันนี้ การตั้งหมู่บ้านของทุ่งมะสังนี้ ครั้งแรกตั้งอยู่ที่ฝั่งลำตะเพิน แต่จะประสบปัญหาน้ำท่วม หรือข้ามฝั่งมาทางตะวันออกไม่ได้ในหน้าฝนเพราะน้ำในลำตะเพินสูงและแรงมาก จึงย้ายไปตั้งที่ทางทิศเหนือของหมู่บ้านปัจจุบัน มีปัญหาอีกเพราะหน้าฝนน้ำท่วมผ่านลำห้วย น้ำก็แรงไม่น้อยเช่นกัน ออกลำบากทุกด้านเลย จำต้องย้ายอีกมาตั้งด้านตะวันตกของหมู่บ้าน ปัจจุบัน ก็ยังมีปัญหาเรื่องน้ำหลากในบางปีจนได้ จึงต้องขยับขึ้นเนินที่สูงขึ้นทางตะวันออกอีกนิดหนึ่ง จึงตั้งอยู่มาได้ถึงปัจจุบัน กว่าหาจุดที่พอได้ ดูเหมือนจะต้องเหนียวอยู่ไม่น้อยทีเดียว บ้านทุ่งมะสังแยกออกเป็น ๓ หมู่ อยู่มาบ้านทุ่งมะสัง(หมู่ ๓) กลายเป็นบ้านใหญ่ มีหลายครอบครัวแยกออกไปตั้งอยู่คนละฝั่งทุ่ง น่าจะเพื่อสะดวกต่อการเลี้ยงสัตว์ จึงไปตั้งอยู่ที่แห่งใหม่ จึงเรียกว่า “บ้านใหม่”(หมู่ ๗) พอนานเข้ามีบ้านมากขึ้นก็กลายเป็นคนละหมู่ไป นอกจากนี้ยังแยกออกไปอีก คือเพื่อสะดวกต่อการเลี้ยงสัตว์ เพราะคราวหน้าฝนพื้นที่ใกล้สระแวกบ้านก็ทำนา มีข้าว มีไร่ มาก จึงไปตั้งสำรม(ที่พักอยู่ชั่วคราว) เพื่อเลี้ยงวัว พอานเข้าสำรมเลี้ยงวัวนี้ ก็เลยกลายเป็นหมู่บ้านท่าแฉ้ง (หมู่ ๕) เพราะอยู่ใกล้ทำนาลำตะเพินที่มีต้นแฉ้งอยู่ที่ทำน้ำจึงเรียกว่า ท่าแฉ้ง ส่วนที่บ้านเสาหงส์ ก็แยกออกเป็นบ้านสะเดารำ แต่ชื่อทางการเรียกว่า “บ้านรางจิก” ที่นั่นก็มีเหตุผลเดียวกัน คือไปตั้งสำรมเลี้ยงสัตว์ในคราวหน้าฝน แต่พออยู่นานไป ก็เลยปลูกบ้านแข็งแรงมั่นคงก็เลยอยากกลับบ้านเดิมอีก พอหลายครอบครัวเข้าก็อีกไม่คิดกลับบ้านเดิม คิดแต่ว่าจะย้ายครอบครัวไปอยู่อย่างถาวร ก็เลยกลายเป็นอีกหมู่บ้านไปเมื่อมีคนไปอยู่กันมากขึ้น ภาษาสำเนียงพูด คนละว่าเดิมที่มีภาษาเป็นของตนเอง แต่พอานเข้าผสมกับคนอื่นที่ย้ายเข้ามา และคาดว่าที่มีอยู่เดิมก็น่าจะมีอยู่ไม่น้อย ความจำเป็นในการสื่อสารระหว่างกลุ่มคนเดียวกันที่ต้องใช้ภาษาเดิมมีความ สำคัญน้อยกว่า การใช้ภาษาไทยที่ได้ใช้ทั้งการพูดในชีวิตประจำวัน แต่ใช้ในทางราชการ ภาษาเดิมของคนละว่าก็ค่อย ๆ หมดความสำคัญลง เด็กรุ่นใหม่ ๆ ไม่สนใจจะพูดและอนุรักษ์ให้คงอยู่ ภาษาละว่าจึงค่อย ๆ หมดไปจนไม่เหลือในปัจจุบัน ผู้เขียนเคยได้ยิน “นางมะเพื่อง” ละว่าทุ่งมะสังนี้ พูดภาษาละว่าให้ฟัง แต่นานเข้าก็ลืมหมดจำไปได้สักคำเลย น้องชายลูกของอาพูดให้ฟังว่า คุณป้า พี่ของพ่อของผู้เขียนนี้ สามารถพูดภาษาละว่าได้หลายคำ แต่เดี๋ยวนี้ คุณป้าก็ไม่อยู่เสียแล้ว จึงจนปัญญาว่าจะได้ยินภาษาของคนละว่าได้อีก ผู้เขียนมั่นใจมานานแล้วว่า ตัวผู้เขียนเองก็ต้องเป็นละว่าแน่นอน พอได้ฟังว่า ป้าพูดละว่าได้ ยิ่งแน่ใจเข้าอีก สำเนียงพูดของคนละว่า พูดเสียงยาน ๆ การใช้คำก็ฟังดูโบราณพิกล จนคนต่างหมู่บ้านพูดล้อเลียน และก็เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ คนละว่าเองไม่อยากพูดสำเนียงละว่า เพราะรู้สึกอาย และเกรงว่าจะถูกล้อเลียน นี่เป็นปัญหาเร่งรัดให้สำเนียงพูดละว่ายิ่งหมดไปเร็วขึ้น

อัตลักษณ์ (ที่โดดเด่น)

ความสำคัญและคุณค่าทางสังคมและทางจิตใจที่มีในวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชน นั้นๆ

อาหารที่ชาวบ้านนิยมทำรับประทาน ส่วนใหญ่คือ น้ำพริกมะสัง เนื่องจากหมู่บ้านทุ่งมะสัง ตำบลหนองกุ่ม อำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี ก่อนหน้านั้นท้องถิ่นนี้เป็นป่าไม้ธรรมชาติบาง ๆ คือมีต้นไม้ไม่หนาทึบ สลับกับที่ว่าง และทุ่งหญ้า ลักษณะนี้เรียกว่า “ทุ่ง” ทุ่งนี้มีต้น “มะสัง” มาก ต้นมะสังเป็นไม้มีหนามยาว ต้นสูง มีผลเหมือนกับผลมะขวิด แต่มีสปเปรี้ยวคล้ายมะขาม เปลือกภายนอกคล้ายมะกรูด ชาวบ้านจึงใช้ผลมะสังนี้ ทำกับพริกรับประทาน เรียกว่า “น้ำพริกมะสัง” โดยใช้เนื้อในกะลาของลูกมะสัง และผิวของลูกมะสัง เพื่อทำให้น้ำพริกมีกลิ่นหอม ทุ่งใกล้ ๆ หมู่บ้านนี้ หาต้นมะสังนี้ง่ายมากจึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “ทุ่งมะสัง” ซึ่งในปัจจุบันมะสัง เป็นพันธุ์ไม้อีกชนิดที่นิยมปลูกเลี้ยงเป็นไม้ตัด เนื่องจากมีความสวยงามจากเปลือกขรุขระ ใบมีขนาดเล็ก ใบดกเป็นพุ่มหนา และง่ายต่อการตัดเพราะกิ่งก้านเหนียว

## 5. องค์ประกอบของอาหาร (สูตร)

น้ำพริกมะสัง ส่วนผสม กะปิไทย 3 ช้อนโต๊ะ กุ้งแห้งโขลกละเอียด 2 ช้อนโต๊ะ กระเทียมกลีบเล็ก 2 ช้อนโต๊ะ มะสัง 1 ลูก น้ำปลา 2 ช้อนโต๊ะ น้ำตาลปี๊บ 2 ช้อนโต๊ะ พริกชี้หนู 10 – 15 เม็ด

## 6. วิธีการ ประกอบอาหาร (บรรยายพร้อมแนบภาพนิ่งเป็นไฟล์นามสกุล JPEG หรือ TIFF ไม่น้อยกว่า 10 ภาพ ที่แสดงให้เห็นถึงรูปแบบดั้งเดิมและรูปแบบที่ปรับเปลี่ยนประยุกต์ และภาพเคลื่อนไหว ลงแผ่นซีดี/วีซีดี จำนวน 1 แผ่น)

บรรยาย รูปแบบ วิธีการ แบบดั้งเดิม

(แนบภาพนิ่งเป็นไฟล์นามสกุล JPEG หรือ TIFF ไม่น้อยกว่า ๑๐ ภาพ ที่แสดงให้เห็นถึงรูปแบบดั้งเดิม และภาพเคลื่อนไหว ลงแผ่นซีดี/วีซีดี)



ต้นมะสัง



ลูกมะสัง

บรรยาย รูปแบบ วิธีการ แบบปรับเปลี่ยน(ถ้ามี)

(แนบภาพนิ่งเป็นไฟล์นามสกุล JPEG หรือ TIFF ไม่น้อยกว่า ๑๐ ภาพ ที่แสดงให้เห็นถึงรูปแบบที่ปรับเปลี่ยนประยุกต์ และภาพเคลื่อนไหว ลงแผ่นซีดี/วีซีดี)



ลูกมะสัง



ลูกมะสัง



น้ำพริกมะสัง



น้ำพริกมะสัง





น้ำพริกมะสัง



น้ำพริกมะสัง



น้ำพริกมะสัง



น้ำพริกมะสัง



น้ำพริกมะสัง

## 7. การสร้างงานและรายได้

7.1 มีความสามารถในการผลิตเชิงปริมาณ พร้อมแสดง สาคิตและจำหน่ายในโอกาสต่างๆ  
มี

(ระบุเหตุผล)

7.2 การสร้างงานและรายได้ (ต่อครอบครัว/ชุมชน)

มี 10000 บาท/เดือน

## 8. ชื่อ – สกุล ผู้ประกอบการหรือกลุ่มผู้ประกอบการ

ชื่อ – สกุล ผู้ประกอบการหรือกลุ่มผู้ประกอบการ

กลุ่มสตรีบ้านทุ่งมะสัง

ชื่อ และที่อยู่ของร้านจำหน่ายอาหาร

นางวันเพ็ญ แสงดี

ที่อยู่ติดต่อได้สะดวก

เลขที่ 37 หมู่ที่/หมู่บ้าน 13 ตำบล หนองกุ่ม อำเภอบ่อพลอย จังหวัด กาญจนบุรี

โทรศัพท์ 08 9746 1286 โทรสาร

E-mail

## 9. รางวัล/เกียรติคุณที่ได้รับ (ระบุชื่อรางวัล/เกียรติคุณที่ได้รับ หน่วยงานที่มอบ ปีที่ได้รับ)

-

10. ผู้เรียบเรียงข้อมูล/ ผู้บันทึกข้อมูล/ รายชื่อคณะกรรมการคัดสรรรากวัฒนธรรม ผู้รับรองความถูกต้องของข้อมูล

ผู้เรียบเรียงข้อมูล นางอัจฉริยา โจนวรฤทธิ์

ตำแหน่ง นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ

วัน/เดือน/ปี ที่เรียบเรียงข้อมูล วันที่ 6 เดือน กรกฎาคม ปี พ.ศ. 2557

ผู้บันทึกข้อมูล นายอรุณ ชมภูทอง

ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล

รายชื่อคณะกรรมการคัดสรรรากวัฒนธรรม ผู้รับรองความถูกต้องของข้อมูล

1.

ตำแหน่ง

2.

ตำแหน่ง

3.

ตำแหน่ง

ผู้ตรวจสอบและอนุมัติ นางชนิษฐา คำจันทร์แก้ว

ตำแหน่ง วัฒนธรรมจังหวัด

วัน/เดือน/ปี ที่อนุมัติ วันที่ - เดือน - ปี พ.ศ. 25